

Leren over biodiversiteit in de dierentuin

Les in de dierentuin kan kinderen helpen biodiversiteit beter te begrijpen en zich ervoor in te zetten, blijkt uit onderzoek. ‘Het actief voorbereiden in de klas zorgt voor begrip en betrokkenheid bij de leerlingen.’

TEKST TESSA LOUWERENS

Het observeren van de dieren in de dierentuin was het leukst, zegt Fiene (13). ‘En het was anders, omdat ik les had gehad over biodiversiteit en een boekje mee had waardoor je op een andere manier leert kijken naar de dieren.’ Fiene en haar klas deden mee aan een driejarig onderzoek naar les over biodiversiteit, dat WUR samen met dierentuinen en scholen uitvoerde. ‘Veel kinderen hebben weleens wat gehoord over biodiversiteit, maar uit onderzoek blijkt dat zowel leerkrachten als leerlingen meestal niet echt begrijpen wat het is’, vertelt Rebekah Tauritz, onderzoeker onderwijs- en leerwetenschappen in Wageningen. Ze onderzocht of les in de dierentuin kan helpen om kinderen het belang van biodiversiteit bij te brengen en ontwikkelde een educatief programma voor kinderen in de bovenbouw van het basisonderwijs. Aan het onderzoek deden 695 leerlingen mee uit groep 6, 7 en 8 van negentien basisscholen uit de wijde omgeving van Ouwehands Dierenpark in Rhenen. Een deel van hen volgde een lessenreeks inclu-

sief dierentuinles en een ander deel volgde alle lessen op school. De lessenreeks was verder nagenoeg identiek. Er waren ook vier controleklassen die zonder les over biodiversiteit naar de dierentuin gingen. Na de lessenreeks werd de leerlingen gevraagd om in eigen woorden uit te leggen wat biodiversiteit is, waarom het belangrijk is, waardoor die wordt bedreigd en wat ze daaraan kunnen doen. Uit de voorlopige resultaten van het onderzoek blijkt dat het belangrijk is dat de dierentuinles is ingebed in het lesprogramma. Enkel een bezoekje aan de dierentuin zet geen zoden aan de dijk. Tauritz: ‘Juist het actief voorbereiden in de klas zorgt voor begrip en betrokkenheid bij de leerlingen.’

DE REUZENPANDA

Essentieel daarbij waren verhalen, video’s en beelden van acht bedreigde diersoorten met daarbij uiteraard de reuzenpanda. De komst van dit dier naar Rhenen bracht het project op gang. Voor de leerlingen waren een aantal criteria belangrijk om in actie te komen voor een diersoort, zoals; de rode-lijst-status,

kennis over de rol van het beest in het ecosysteem en interessante feitjes over het dier. Uiteindelijk was het niet de reuzenpanda, maar de axolotl die het hart van de leerlingen het snelst deed kloppen. Deze salamander staat op de rode lijst van ernstig bedreigde diersoorten. Het dier komt enkel voor in één meer in Mexico, dat sterk vervuild is door toedoen van de mens. Dit superdier kan zijn lichaamsdelen, organen en zelfs hersens herstellen. Ook medische wetenschappers tonen interesse in de axolotl, omdat de salamander ook een bijzonder hoge weerstand heeft tegen kanker.

LEERPROCES

Maar het draaide niet alleen om de dieren. Uit het onderzoek van Tauritz bleek dat ook de dierentuinbezoekers het leerproces van de leerlingen kunnen ondersteunen. ‘De leerlingen vroegen de bezoekers bijvoorbeeld of zij vonden dat dierentuinen moeten bijdragen aan het beschermen van de biodiversiteit’, vertelt Tauritz. ‘Vaak moesten ze eerst uitleggen wat biodiversiteit betekent, voordat de bezoeker kon antwoor-

FOTO GUY ACKERMANS

FOTO SVEVA DIEKER

FOTO GUY ACKERMANS

den. Dat is een prachtige vorm van leren die soms spontaan ontstaat. Kortom, dierentuinen bieden uitgebreide, aanvullende leerervaringsmogelijkheden.'

IN ACTIE KOMEN

Na de lessen wilden leerlingen vaker in actie komen voor biodiversiteit. Al weten ze nog niet altijd goed hoe dat aan te pakken. 'Juist daarom besteden we in de lessen aandacht aan het opstellen van een eenvoudig actieplan', zegt Tauritz. 'Veel leerlingen gaven aan dat nadenken over zo'n plan hen hielp inzien welke acties zij kunnen nemen voor de biodiversiteit.' Zo maakten kinderen van een van de scholen flyers over het effect van pesticiden, nadat er veel dode hommels op hun schoolplein waren gevonden.

Het lesprogramma Bio-diversi-WAT?! is vlak voor de zomer aangeboden aan alle dierentuinen die lid zijn van de Nederlandse Vereniging van Dierentuinen en de Nederlandse natuur- en milieueducatiecentra. 'De dierentuinen mogen de lesmaterialen aanpassen aan de bedreigde diersoorten die ze zelf hebben', zegt Tauritz. 'Zolang de kern van het lesmateriaal gewaarborgd blijft.' ■

DONATIES

Deze studie is gefinancierd door het Universiteitsfonds Wageningen (UFW), met donaties van Stichting Zabawas en Ouwehand Zoo Foundation. De Ouwehand Zoo Foundation vroeg WUR onderzoek te doen naar de eventuele meerwaarde van dierentuinlessen bij lessen over biodiversiteit aan leerlingen van de basisschool. UFW zorgde ervoor dat de donaties op de juiste plek terecht kwamen. De onderzoekers hebben de specifieke onderzoeksvragen van Bio-diversi-WAT?! geformuleerd en de opzet van het onderzoek bepaald. www.universiteitsfondswageningen/onderzoek